

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ॐ

7.3 सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सत्रजातनि

Contents

7.3 सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सत्रजातनिरूपणं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ॐ

7.3 सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सत्रजातनिरूपणं

7.3 सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - सत्रजातनिरूपणं

TS 7.3.1.1

प्रजवमिति प्र - जवम् । वै । एतेन । यन्ति । यत् । दृशम् । अहः । पापावहीयमिति पाप
- अवहीयम् । वै । एतेन । भवन्ति । यत् । दृशम् । अहः । यः । वै । प्रजवमिति
प्र - जवम् । यताम् । अपथेन । प्रतिपद्यत इति प्रति - पद्यते । यः । स्थाणुम् । हन्ति ।
यः । भेषम् । न्येतीति नि - एति । सः । हीयते । सः । यः । वै । दृशमे । अहन्
। अविवाक्य इत्यवि - वाक्ये । उपहन्यत इत्युप-हन्यते । सः । हीयते । तस्मै । यः ।
उपहतायेत्युप-हताय । व्याहेति वि - आह । तम् । एव । अन्वारभ्येत्यनु - आरभ्य । समिति
। अश्रुते । अथ । यः । व्याहेति वि - आह । सः । 1 (50) 1

TS 7.3.1.2

हीयते । तस्मात् । दृशमे । अहन् । अविवाक्य इत्यवि - वाक्ये । उपहतायेत्युप - हताय
। न । व्युच्यमिति वि-उच्यम् । अथो इति । खलु । आहुः । यज्ञस्य । वै । समृद्धेनेति
सं - ऋद्धेन । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् । यज्ञस्य । व्युद्धेनेति
वि - ऋद्धेन । असुरान् । परेति । अभावयन् । इति । यत् । खलु । वै । यज्ञस्य
। समृद्धमिति सं - ऋद्धम् । तत् । यजमानस्य । यत् । व्युद्धमिति वि-ऋद्धम् । तत् ।

भ्रातृव्यस्य । सः । यः । वै । दु॒श्मे । अ॒ह॒न् । अ॒वि॒वा॒क्य॒ इत्य॑वि - वा॒क्ये । उ॒प॒ह॒-
न्य॒त॒ इत्यु॑प - ह॒न्य॒ते । सः । ए॒व । अ॒ती॒ति । रे॒च॒य॒ति । ते । ये । बा॒ह्याः । दृ॒शी॒क॒वः । 2

TS 7.3.1.3

स्युः । ते । वी॒ति । ब्रू॒युः । य॒दि । त॒त्र । न । वि॒न्दे॒युः । अ॒न्त॒स्स॒द॒सा॒दि॒त्य॒न्तः - स॒द॒सा॒त् ।
व्यु॒च्य॒मि॒ति॒ वि - उ॒च्य॑म् । य॒दि । त॒त्र । न । वि॒न्दे॒युः । गृ॒ह॒प॒ति॒ने॒ति॒ गृ॒ह - प॒ति॒ना । व्यु॒च्य॒-
मि॒ति॒ वि - उ॒च्य॑म् । त॒त् । व्यु॒च्य॒मि॒ति॒ वि - उ॒च्य॑म् । ए॒व । अ॒थ । वै । ए॒त॒त् । स॒र्प॒रा॒ज्ञि॒या
इ॒ति॒ सर्प॑ - रा॒ज्ञि॒याः । ऋ॒ग्भि॒रि॒त्यृक् - भिः । स्तु॒व॒न्ति । इ॒य॒म् । वै । सर्प॑तः । रा॒ज्ञी । य॒त्
। वै । अ॒स्या॒म् । कि॒म् । च । अ॒र्च॑न्ति । य॒त् । आ॒नृ॒चुः । ते॒न । इ॒य॒म् । स॒र्प॒रा॒ज्ञी॒ति॒ सर्प॑-
रा॒ज्ञी । ते । य॒त् । ए॒व । कि॒म् । च । वा॒चा । आ॒नृ॒चुः । य॒त् । अ॒तो॒धि । अ॒र्चि॒ता॒रः । 3

TS 7.3.1.4

त॒त् । उ॒भ॒य॑म् । आ॒स्वा । अ॒व॒रु॒द्ध॒ये॒त्य॑व - रु॒द्ध॒यं । उ॒दि॒ति । ति॒ष्ठा॒म् । इ॒ति॒ । ता॒भिः । म॒न॑सा
। स्तु॒व॒ते । न । वै । इ॒मा॒म् । अ॒श्व॒र॒थ॒ इत्य॑श्च - र॒थः । न । अ॒श्व॒त॒री॒र॒थ॒ इत्य॑श्च॒तरी॑ - र॒थः ।
स॒द्यः । प॒र्या॑प्तु॒मि॒ति॒ परि॑-आ॒प्तु॒म् । अ॒रु॒ह॒ति॒ । म॒नः । वै । इ॒मा॒म् । स॒द्यः । प॒र्या॑प्तु॒मि॒ति॒ परि॑ -
आ॒प्तु॒म् । अ॒रु॒ह॒ति॒ । म॒नः । परि॑भ॒वितु॑मि॒ति॒ परि॑-भ॒वितु॑म् । अ॒थ । ब्र॒ह्म । व॒द॒न्ति । परि॑मि॒ता
इ॒ति॒ परि॑-मि॒ताः । वै । ऋ॒चः । परि॑मि॒ता॒नी॒ति॒ परि॑ - मि॒ता॒नि । सा॒मा॒नि । परि॑मि॒ता॒नी॒ति॒ परि॑
- मि॒ता॒नि । यजू॑षि । अ॒थ । ए॒त॒स्य॑ । ए॒व । अ॒न्तः । न । अ॒स्ति॒ । य॒त् । ब्र॒ह्म ।
त॒त् । प्र॒ति॒गृ॒ण॒त इति॑ प्र॒ति - गृ॒ण॒ते । ए॒ति॒ । च॒क्षी॒त । सः ( ) । प्र॒ति॒ग॒र इति॑ प्र॒ति - ग॒रः ॥ 4

(व्याह स - दृ॒शी॒क॒वौ - ऽर्चि॑ता॒रः - स - ए॒कं च) (A1)

TS 7.3.2.1

ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒न॒ इति॑ ब्र॒ह्म - वा॒दि॒नः । व॒द॒न्ति । कि॒म् । द्वा॒द॒शा॒ह॒स्ये॒ति॒ द्वा॒द॒श - अ॒ह॒स्य॑ । प्र॒थ॒मे॒न॑ ।

अह्ना । ऋत्विजाम् । यजमानः । वृद्धे । इति । तेजः । इन्द्रियम् । इति । किम् । द्वितीयेन । इति । प्राणानिति प्र - अनान् । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् । इति । किम् । तृतीयेन । इति । त्रीन् । इमान् । लोकान् । इति । किम् । चतुर्थेन । इति । चतुष्पद इति चतुः-पदः । पशून् । इति । किम् । पञ्चमेन । इति । पञ्चाक्षरामिति पञ्च - अक्षराम् । पङ्क्तिम् । इति । किम् । षष्ठेन । इति । षट् । ऋतून् । इति । किम् । सप्तमेन । इति । सप्तपदामिति सप्त - पदाम् । शक्करीम् । इति । 5

TS 7.3.2.2

किम् । अष्टमेन । इति । अष्टाक्षरामित्यष्टा - अक्षराम् । गायत्रीम् । इति । किम् । नवमेन । इति । त्रिवृतमिति त्रि - वृतम् । स्तोमम् । इति । किम् । दशमेन । इति । दशाक्षरामिति दश - अक्षराम् । विराजमिति वि - राजम् । इति । किम् । एकादशेन । इति । एकादशाक्षरामित्येकादश - अक्षराम् । त्रिष्टुभम् । इति । किम् । द्वादशेन । इति । द्वादशाक्षरामिति द्वादश - अक्षराम् । जगतीम् । इति । एतावत् । वै । अस्ति । यावत् । एतत् । यावत् । एव । अस्ति । तत् । एषाम् । वृद्धे ॥ 6

(शक्करीमित्ये - कंचत्वारिंशच्च) (A2)

TS 7.3.3.1

एषः । वै । आप्तः । द्वादशाह इति द्वादश - अहः । यत् । त्रयोदशरात्र इति त्रयोदश - रात्रः । समानम् । हि । एतत् । अहः । यत् । प्रायणीय इति प्र - अयनीयः । च । उदयनीय इत्युत् - अयनीयः । च । त्र्यतिरात्र इति त्रि - अतिरात्रः । भवति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आस्यै । प्राण इति प्र - अनः । वै । प्रथमः । अतिरात्र इत्यति - रात्रः । व्यान इति वि - अनः । द्वितीयः । अपान इत्यप-अनः । तृतीयः । प्राणापानोदानेष्विति प्राणापान - उदानेषु । एव । अन्नाद्य इत्यन्न - अद्यम् ।

प्रतीतिं । तिष्ठन्ति । सर्वम् । आयुः । यन्ति । ये । एवम् । विद्वांसः । त्रयोदशरात्रमि-
ति त्रयोदश - रात्रम् । आसते । तत् । आहुः । वाक् । वै । एषा । विततेति वि - तता । 7

TS 7.3.3.2

यत् । द्वादशाह इति द्वादश - अहः । ताम् । वीतिं । छिन्दुः । यत् । मद्ध्यै । अतिरात्रमित्यति-
रात्रम् । कुर्युः । उपदासुकेत्युप-दासुका । गृहपतेरिति गृह - पतेः । वाक् । स्यात् । उपरिष्ठात्
। छन्दोमानामिति छन्दः - मानाम् । महाव्रतमिति महा - व्रतम् । कुर्वन्ति । संततामिति सं-
तताम् । एव । वाचम् । अवेति । रुन्धते । अनुपदासुकेत्यनुप - दासुका । गृहपतेरिति गृह -
पतेः । वाक् । भवति । पशवः । वै । छन्दोमा इति छन्दः - माः । अन्नम् । महाव्रतमिति
महा - व्रतम् । यत् । उपरिष्ठात् । छन्दोमानामिति छन्दः - मानाम् । महाव्रतमिति महा -
व्रतम् । कुर्वन्ति । पशुषु । च । एव । अन्नाद्य इत्यन्न - अद्यै । च । प्रतीतिं । तिष्ठन्ति ॥ 8

(वितता - त्रिचत्वारिंशच्च) (A3)

TS 7.3.4.1

आदित्याः । अकामयन्त । उभयोः । लोकयोः । ऋद्धयाम् । इति । ते । एतम् । चतुर्द-
शरात्रमिति चतुर्दश - रात्रम् । अपश्यन् । तम् । एति । अहरन् । तेन । अयजन्त । ततः
। वै । ते । उभयोः । लोकयोः । आर्द्धवन् । अस्मिन् । च । अमुष्मिन् । च । ये ।
एवम् । विद्वांसः । चतुर्दशरात्रमिति चतुर्दश - रात्रम् । आसते । उभयोः । एव । लोकयोः
। ऋद्धवन्ति । अस्मिन् । च । अमुष्मिन् । च । चतुर्दशरात्र इति चतुर्दश - रात्रः । भवति
। सप्त । ग्राम्याः । ओषधयः । सप्त । आरण्याः । उभयीषाम् । अवरुद्ध्या इत्यव-रुद्ध्यै ।
यत् । प्राचीनानि । पृष्ठानि । 9

TS 7.3.4.2

भवन्ति । अमुम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयन्ति । यत् । प्रतीचीनानि । पृष्ठानि । भवन्ति । इमम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयन्ति । त्रयस्त्रिंशविति त्रयः - त्रिंशौ । मद्ध्यतः । स्तोमौ । भवतः । साम्राज्यमिति सां - राज्यम् । एव । गच्छन्ति । अधिराजावित्यधि - राजौ । भवतः । अधिराजा इत्यधि - राजाः । एव । समानानाम् । भवन्ति । अतिरात्रावित्यति - रात्रौ । अभितः । भवतः । परिगृहीत्या इति परि - गृहीत्यै ॥ 10

(पृष्ठानि - चतुस्त्रिंशच्च) (A4)

TS 7.3.5.1

प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । ऐत् । तम् । देवाः । अन्विति । आयन्न । तान् । आदित्याः । च । पशवः । च । अन्विति । आयन्न । ते । देवाः । अब्रुवन् । यान् । पशून् । उपार्जीविष्मेत्युप - अर्जीविष्म । ते । इमे । अन्वाग्मन्नित्यनु-आग्मन्न । इति । तेभ्यः । एतम् । चतुर्दशरात्रमिति चतुर्दश-रात्रम् । प्रतीति । औहन्न । ते । आदित्याः । पृष्ठैः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । एति । अरोहन्न । त्र्यहाभ्यामिति त्रि - अहाभ्याम् । अस्मिन्न । लोके । पशून् । प्रतीति । औहन्न । पृष्ठैः । आदित्याः । अमुष्मिन्न । लोके । आर्द्धवन्न । त्र्यहाभ्यामिति त्रि - अहाभ्याम् । अस्मिन्न । 11

TS 7.3.5.2

लोके । पशवः । ये । एवम् । विद्वांसः । चतुर्दशरात्रमिति चतुर्दश - रात्रम् । आसते । उभयोः । एव । लोकयोः । ऋद्धुवन्ति । अस्मिन्न । च । अमुष्मिन्न । च । पृष्ठैः । एव । अमुष्मिन्न । लोके । ऋद्धुवन्ति । त्र्यहाभ्यामिति त्रि - अहाभ्याम् । अस्मिन्न । लोके । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यह इति त्रि-अहः । भवति । इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । गौः । असौ । आयुः । इमान् । एव । लोकान् । अभ्यारोहन्तीत्यभि - आरोहन्ति । यत् । अन्यतः । पृष्ठानि । स्युः । विविधमिति वि-विवधम् । स्यात् । मद्ध्यै

। पृष्ठानि । भवन्ति । सविवधत्वायेति सविवध - त्वाय । 12

TS 7.3.5.3

ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । ओजः । एव । वीर्यम् । मद्ध्यतः । दधते । बृहद्वथन्त-
राभ्यामिति बृहत् - रथन्तराभ्याम् । यन्ति । इयम् । वाव । रथन्तरमिति रथं - तरम् । असौ
। बृहत् । आभ्याम् । एव । यन्ति । अथो इति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति ।
एते इति । वै । यज्ञस्य । अञ्जसायनी इत्यञ्जसा - अयनी । सुती इति । ताभ्याम् । एव ।
सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । यन्ति । पराञ्चः । वै । एते । सुवर्गमिति सुवः - गम् ।
लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि - आरोहन्ति । ये । प्राचीनानि । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप - यन्ति
। प्रत्यङ् । त्र्यह इति त्रि - अहः । भवति । प्रत्यवरूढ्या इति प्रति - अवरूढ्यै । अथो इति
। प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै ( ) । उभयोः । लोकयोः । ऋद्धा । उदिति । तिष्ठन्ति ।
चतुर्दशेति चतुः - दश । एताः । तासाम् । याः । दश । दशाक्षरेति दश - अक्षरा । विराडिति
वि - राट् । अन्नम् । विराडिति वि - राट् । विराजेति वि - राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न -
अद्यम् । अवेति । रुन्धते । याः । चतस्रः । चतस्रः । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । ति-
ष्ठन्ति । अतिरात्रावित्याति - रात्रौ । अभितः । भवतुः । परिगृहीत्या इति परि - गृहीत्यै ॥ 13

(आर्ध्वन् त्र्यहाभ्यामस्मिन् - सविवधत्वाय - प्रतिष्ठित्या - एकत्रिंशच्च) (A5)

TS 7.3.6.1

इन्द्रः । वै । सदृष्टिति स - दृष्ट् । देवताभिः । आसीत् । सः । न । व्यावृत्तमिति वि
- आवृतम् । अगच्छत् । सः । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै
। एतम् । पञ्चदशरात्रमिति पञ्चदश-रात्रम् । प्रेति । अयच्छत् । तम् । एति । अहुरत् ।
तेन । अयजत् । ततः । वै । सः । अन्याभिः । देवताभिः । व्यावृत्तमिति वि - आवृतम्
। अगच्छत् । ये । एवम् । विद्वांसः । पञ्चदशरात्रमिति पञ्चदश - रात्रम् । आसते ।

व्यावृत्तमिति वि - आवृत्तम् । एव । पाप्मना । भ्रातृव्येण । गच्छन्ति । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यह इति त्रि - अहः । भवति । इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । 14

TS 7.3.6.2

गौः । असौ । आयुः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । असत्रम् । वै । एतत् । यत् । अछन्दोममित्यछन्दः - मम् । यत् । छन्दोमा इति छन्दः - माः । भवन्ति । तेन । सत्रम् । देवताः । एव । पृष्ठैः । अवेति । रुन्धते । पशून् । छन्दोमैरिति छन्दः-मैः । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । पशवं । छन्दोमा इति छन्दः - माः । ओजसि । एव । वीर्यम् । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । पञ्चदशरात्र इति पञ्चदश - रात्रः । भवति । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । वज्रः । वज्रम् । एव । भ्रातृव्येभ्यः । प्रेति । हरन्ति । अतिरात्रा-वित्यति - रात्रौ । अभितः । भवतः । इन्द्रियस्य ( ) । परिगृहीत्या इति परि - गृहीत्यै ॥ 15

(अन्तरिक्ष-मिन्द्रियस्यै-कञ्च) (A6)

TS 7.3.7.1

इन्द्रः । वै । शिथिलः । इव । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति - स्थितः । आसीत् । सः । असुरेभ्यः । अविभेत् । सः । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । पञ्चदशरात्रमिति पञ्चदश - रात्रम् । वज्रम् । प्रेति । अयच्छत् । तेन । असुरान् । पराभाव्येति परा - भाव्यं । विजित्येति वि-जित्यं । श्रियम् । अगच्छत् । अग्निष्टुतेत्यग्नि - स्तुता । पाप्मानम् । निरिति । अदहत । पञ्चदशरात्रेणेति पञ्चदश - रात्रेण । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन् । अधत् । ये । एवम् । विद्वांसः । पञ्चदशरात्रमिति पञ्चदश - रात्रम् । आसते । भ्रातृव्यान् । एव । पराभाव्येति परा - भाव्यं । विजित्येति वि - जित्यं । श्रियम् । गच्छन्ति । अग्निष्टुतेत्यग्नि - स्तुता । पाप्मानम् । निरिति । 16

TS 7.3.7.2

दुहन्ते । पञ्चदशरात्रेणेति पञ्चदश - रात्रेण । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन् ।
 दधते । एताः । एव । पशव्याः । पञ्चदशेति पञ्च - दश । वै । अर्द्धमासस्येत्यर्द्ध -
 मासस्य । रात्रयः । अर्द्धमासश इत्यर्द्धमास - शः । सँवत्सर इति सं-वत्सरः । आप्यते
 । सँवत्सरमिति सं-वत्सरम् । पशवः । अनु । प्रेति । जायन्ते । तस्मात् । पशव्याः ।
 एताः । एव । सुवर्ग्या इति सुवः - ग्याः । पञ्चदशेति पञ्च - दश । वै । अर्द्धमासस्येत्यर्द्ध -
 मासस्य । रात्रयः । अर्द्धमासश इत्यर्द्धमास - शः । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । आप्यते
 । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । सुवर्ग इति सुवः - गः । लोकः । तस्मात् । सुवर्ग्या इति
 सुवः - ग्याः । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यह इति त्रि - अहः । भवति । इयम्
 । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । 17

TS 7.3.7.3

गौः । असौ । आयुः । इमान् । एव । लोकान् । अभ्यारोहन्तीत्यभि - आरोहन्ति । यत्
 । अन्यतः । पृष्ठानि । स्युः । विविधमिति वि - विवधम् । स्यात् । मद्भ्ये । पृष्ठानि
 । भवन्ति । सविवधत्वायेति सविवध - त्वाय । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । ओजः
 । एव । वीर्यम् । मद्भ्यतः । दधते । बृहद्रथन्तराभ्यामिति बृहत्-रथन्तराभ्याम् । यन्ति ।
 इयम् । वाव । रथन्तरमिति रथं - तरम् । असौ । बृहत् । अभ्याम् । एव । यन्ति ।
 अथो इति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एते इति । वै । यस्स्य । अञ्जसा-
 यनी इत्यञ्जसा-अयनी । सुती इति । ताभ्याम् । एव । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । 18

TS 7.3.7.4

यन्ति । पराञ्चः । वै । एते । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि -
 आरोहन्ति । ये । पराचीनानि । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप - यन्ति । प्रत्यङ् । त्र्यह इति त्रि
 - अहः । भवति । प्रत्यवरूढ्या इति प्रति - अवरूढ्यै । अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति

- स्थित्यै । उभयोः । लोकयोः । ऋद्धा । उदिति । तिष्ठन्ति । पञ्चदशेति पञ्च - दश । एताः । तासाम् । याः । दश । दशाक्षरेति दश - अक्षरा । विराडिति वि - राट् । अन्नम् । विराडिति वि - राट् । विराजेति वि - राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् । अवेति । रुन्धते । याः । पञ्च । पञ्च । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अतिरात्रावित्यति - रात्रौ । अभितः । भवतः । इन्द्रियस्य । वीर्यस्य । प्रजाया इति प्र - जायै ( ) । पशूनाम् । परिगृहीत्या इति परि - गृहीत्यै ॥ 19

(गच्छन्त्यग्निष्टुता पाप्मानं निरन्तरिक्षं - लोकं - प्रजायै - द्वे च) (A7)

TS 7.3.8.1

प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । अकामयत् । अन्नाद इत्यन्न - अदः । स्याम् । इति । सः । एतम् । सप्तदशरात्रमिति सप्तदश - रात्रम् । अपश्यत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत् । ततः । वै । सः । अन्नाद इत्यन्न - अदः । अभवत् । ये । एवम् । विद्वांसः । सप्तदशरात्रमिति सप्तदश-रात्रम् । आसते । अन्नादा इत्यन्न-अदाः । एव । भवन्ति । पञ्चाह इति पञ्च - अहः । भवति । पञ्च । वै । ऋतवः । संवत्सर इति सं - वत्सरः । ऋतुषु । एव । संवत्सर इति सं - वत्सरे । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अथा इति । पञ्चाक्षरेति पञ्च - अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धते । असत्रम् । वै । एतत् । 20

TS 7.3.8.2

यत् । अछन्दोममित्यछन्दः-मम् । यत् । छन्दोमा इति छन्दः - माः । भवन्ति । तेन । सत्रम् । देवताः । एव । पृष्ठैः । अवेति । रुन्धते । पशून् । छन्दोमैरिति छन्दः - मैः । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । पशवः । छन्दोमा इति छन्दः - माः । ओजसि । एव । वीर्यै । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । सप्तदशरात्र इति सप्तदश - रात्रः । भवति । सप्तदश इति सप्त - दशः । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । आस्यै । अतिरात्रावित्यति -

रात्रौ । अ॒भितः । भ॒वतः । अ॒न्नाद्य॒स्येत्य॑न्न - अद्य॑स्य । परि॑गृहीत्या॒ इति॑ परि॑ - गृही॒त्यै ॥ 21

(एत॑थ - सु॒प्तत्रि॑ंशच्च) (A8)

TS 7.3.9.1

सा । वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒क्रम्येति॑ वि - क्रम्य॑ । अ॒तिष्ठ॑त् । ब्रह्म॑णा । दे॒वेषु॑ । अ॒न्नेन॑ । अ॒सुरे॑षु । ते । दे॒वाः । अ॒का॒म॒य॒न्त॒ । उ॒भय॑म् । स॒मिति॑ । वृ॒ज्जीम॑हि । ब्रह्म॑ । च॒ । अ॒न्नम् । च॒ । इति॑ । ते । ए॒ताः । वि॒श्रु॒तिम् । रात्रीः॑ । अ॒पश्य॑न् । ततः॑ । वै । ते । उ॒भय॑म् । स॒मिति॑ । अ॒वृ॒ज्जत॑ । ब्रह्म॑ । च॒ । अ॒न्नम् । च॒ । ब्रह्म॑व॒र्चसि॑न् इति॑ ब्रह्म - व॒र्चसि॑नः । अ॒न्ना॒दा इत्य॑न्न - अ॒दाः । अ॒भ॒व॒न् । ये । ए॒वम् । वि॒द्वा॒ंसः । ए॒ताः । आ॒स॒ते । उ॒भय॑म् । ए॒व । स॒मिति॑ । वृ॒ज्जते॑ । ब्रह्म॑ । च॒ । अ॒न्नम् । च॒ । 22

TS 7.3.9.2

ब्रह्म॑व॒र्चसि॑न् इति॑ ब्रह्म - व॒र्चसि॑नः । अ॒न्ना॒दा इत्य॑न्न - अ॒दाः । भ॒व॒न्ति । द्वे॑ इति॑ । वै । ए॒ते इति॑ । वि॒रा॒जा॒विति॑ वि॒रा॒जौ । तयोः॑ । ए॒व । ना॒ना । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑न्ति । वि॒श्रः । वै । पु॒रुषः॑ । दश॑ । ह॒स्त्याः॑ । अ॒ङ्गुल॑यः । दश॑ । प॒द्याः॑ । या॒वान् । ए॒व । पु॒रुषः॑ । तम् । आ॒स्वा । उ॒दिति॑ । तिष्ठ॑न्ति । ज्योतिः॑ । गौः । आ॒युः । इति॑ । त्र्य॒हा इति॑ त्रि - अ॒हाः । भ॒व॒न्ति । इ॒यम् । वा॒व । ज्योतिः॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । गौः । अ॒सौ । आ॒युः । इ॒मान् । ए॒व । लो॒कान् । अ॒भ्यारो॑ह॒न्तीत्य॑भि - आ॒रोह॑न्ति । अ॒भिपूर्व॑मित्य॑भि - पूर्॒वम् । त्र्य॒हा इति॑ त्रि - अ॒हाः । भ॒व॒न्ति । अ॒भिपूर्व॑मित्य॑भि - पूर्॒वम् । ए॒व । सु॒व॒र्गमिति॑ सु॒वः - ग॒म् । 23

TS 7.3.9.3

लो॒कम् । अ॒भ्यारो॑ह॒न्तीत्य॑भि-आ॒रोह॑न्ति । यत् । अ॒न्यतः॑ । पृ॒ष्ठानि॑ । स्युः । वि॒वि॒व॒धमिति॑ वि - वि॒व॒धम् । स्या॒त् । म॒द्ध्यै । पृ॒ष्ठानि॑ । भ॒व॒न्ति । स॒वि॒व॒ध॒त्वायेति॑ स॒विव॑ध - त्वा॒यं ।

ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । ओजः । एव । वीर्यम् । मृद्ध्यतः । दधते । बृहद्-
 थन्तराभ्यामिति बृहत् - रथन्तराभ्याम् । यन्ति । इयम् । वाव । रथन्तरमिति रथं - तुरम्
 । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव । यन्ति । अथो इति । अनयोः । एव । प्रतीतिं
 । तिष्ठन्ति । एते इति । वै । यज्ञस्य । अञ्जसायनी इत्यञ्जसा - अयनी । सुती इति ।
 ताभ्याम् । एव । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । यन्ति । पराञ्चः । वै । एते ।
 सुवर्गमिति सुवः - गम् ( ) । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि - आरोहन्ति । ये । प्राचीनानि
 । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप - यन्ति । प्रत्यङ् । त्र्यह इति त्रि - अहः । भवति । प्रत्यवरूढ्या
 इति प्रति - अवरूढ्यै । अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । उभयोः । लोकयोः
 । ऋद्धा । उदिति । तिष्ठन्ति । अतिरात्रावित्यति - रात्रौ । अभितः । भवतः । ब्रह्मव-
 र्चस्येति ब्रह्म - वर्चसस्य । अत्राद्यस्येत्यत्र - अद्यस्य । परिगृहीत्या इति परि - गृहीत्यै ॥ 24

(वृञ्जते ब्रह्म चां नं च - सुवर्ग - मेते सुवर्ग - त्रयोविंशतिश्च) (A9)

TS 7.3.10.1

असौ । आदित्यः । अस्मिन् । लोके । आसीत् । तम् । देवाः । पृष्ठैः । परिगृह्येति परि
 - गृह्य । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । अगमयन् । परैः । अवस्तात् । परीतिं ।
 अगृह्णन् । दिवाकीर्त्येनेति दिवा - कीर्त्येन । सुवर्ग इति सुवः - गे । लोके । प्रतीतिं ।
 अस्थापयन् । परैः । प्रस्तात् । परीतिं । अगृह्णन् । पृष्ठैः । उपावारोहन्तियुप - अवारोहन्
 । सः । वै । असौ । आदित्यः । अमुष्मिन् । लोके । परैः । उभयतः । परिगृहीत इति
 परि-गृहीतः । यत् । पृष्ठानि । भवन्ति । सुवर्गमिति सुवः - गम् । एव । तैः । लोकम् । यज-
 मानाः । यन्ति । परैः । अवस्तात् । परीतिं । गृह्णन्ति । दिवाकीर्त्येनेति दिवा - कीर्त्येन । 25

TS 7.3.10.2

सुवर्ग इति सुवः-गे । लोके । प्रतीतिं । तिष्ठन्ति । परैः । प्रस्तात् । परीतिं । गृह्णन्ति ।

पृष्ठैः । उपावरोहन्तीत्युप - अवरोहन्ति । यत् । परै । परस्तात् । न । स्युः । पराञ्चः ।
 सुवर्गादिति सुवः - गात् । लोकात् । निरिति । पृष्ठेऽन् । यत् । अवस्तात् । न । स्युः । प्रजा
 इति प्र - जाः । निरिति । दुहेयुः । अभितः । दिवाकीर्त्यमिति दिवा - कीर्त्यम् । परस्सामान्
 इति परः - सामानः । भवन्ति । सुवर्ग इति सुवः - गे । एव । एनाञ्च । लोके । उभयतः
 । परीति । गृह्णन्ति । यजमानाः । वै । दिवाकीर्त्यमिति दिवा - कीर्त्यम् । सँवथ्सुर इति सं
 - वथ्सुरः । परस्सामान् इति परः - सामानः । अभितः । दिवाकीर्त्यमिति दिवा - कीर्त्यम् ।
 परस्सामान् इति परः - सामानः । भवन्ति । सँवथ्सुर इति सं - वथ्सुरे । एव । उभयतः । 26

TS 7.3.10.3

प्रतीति । तिष्ठन्ति । पृष्ठम् । वै । दिवाकीर्त्यमिति दिवा - कीर्त्यम् । पार्श्वे इति । परस्सा-
 मान् इति परः - सामानः । अभितः । दिवाकीर्त्यमिति दिवा - कीर्त्यम् । परस्सामान् इति
 परः-सामानः । भवन्ति । तस्मात् । अभितः । पृष्ठम् । पार्श्वे इति । भूयिष्ठाः । ग्रहाः ।
 गृह्णन्ते । भूयिष्ठम् । शस्यते । यस्स्य । एव । तत् । मद्ध्यतः । ग्रन्थिम् । ग्रन्थन्ति ।
 अविस्त्रसायेत्यवि - स्त्रसाय । सप्त । गृह्णन्ते । सप्त । वै । शीरूषण्याः । प्राणा इति प्र -
 अनाः । प्राणानिति प्र - अनान् । एव । यजमानेषु । दधति । यत् । प्राचीनानि । पृष्ठानि
 । भवन्ति । अमुम् । एव । तैः । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । यत् । इमम्
 । लोकम् । न । 27

TS 7.3.10.4

प्रत्यवरोहेयुरिति प्रति - अवरोहेयुः । उदिति । वा । माघेयुः । यजमानाः । प्रेति । वा
 । मीयेरन् । यत् । प्रतीचीनानि । पृष्ठानि । भवन्ति । इमम् । एव । तैः । लोकम् ।
 प्रत्यवरोहन्तीति प्रति - अवरोहन्ति । अथो इति । अस्मिन् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति
 । अनुन्मादायेत्यनुत् - मादाय । इन्द्रः । वै । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति - स्थितः । आसीत् । सः ।
 प्रजापतिमिति प्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । एकविंशतिरात्रमित्येकविंशति

- रात्रम् । प्रेतिं । अयच्छत् । तम् । एतिं । अहुरत् । तेनं । अयजत् । ततः । वै । सः ।
प्रतीतिं । अतिष्ठत् । ये । बहुयाजिन इति बहु - याजिनः । अप्रतिष्ठिता इत्यप्रति - स्थिताः । 28

TS 7.3.10.5

स्युः । ते । एकविंशतिरात्रमित्येकविंशति - रात्रम् । आसीरन् । द्वादश । मासाः । पञ्च
। ऋतवः । त्रयः । इमे । लोकाः । असौ । आदित्यः । एकविंश इत्येक - विंशः ।
एतावन्तः । वै । देवलोका इति देव - लोकाः । तेषु । एव । यथापूर्वमिति यथा - पूर्वम्
। प्रतीतिं । तिष्ठन्ति । असौ । आदित्यः । न । वीतिं । अरोचत् । सः । प्रजापतिमिति
प्रजा - पतिम् । उपेतिं । अधावत् । तस्मै । एतम् । एकविंशतिरात्रमित्येकविंशति - रात्रम्
। प्रेतिं । अयच्छत् । तम् । एतिं । अहुरत् । तेनं । अयजत् । ततः । वै । सः ।
अरोचत् । ये । एवम् । विद्वांसः । एकविंशतिरात्रमित्येकविंशति - रात्रम् । आसन्ते ( )
। रोचन्ते । एव । एकविंशतिरात्र इत्येकविंशति - रात्रः । भवति । रुक् । वै । एकविंश
इत्येक - विंशः । रुचम् । एव । गच्छन्ति । अथो इति । प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् ।
एव । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । हि । एकविंश इत्येक - विंशः । अतिरात्रावित्यति - रात्रौ
। अभितः । भवतः । ब्रह्मवर्चसस्येति ब्रह्म - वर्चसस्यं । परिगृहीत्या इति परि - गृहीत्यै ॥ 29

(गृह्णन्ति दिवाकीर्त्येनै - वोभयतो - ना - प्रतिष्ठिता - आसन् - एकविंशतिश्च) (A10)

TS 7.3.11.1

अर्वाङ् । यज्ञः । समितिं । क्रामतु । अमुष्मात् । अधीतिं । माम् । अभि ॥ ऋषीणाम् ।
यः । पुरोहित इति पुरः - हितः ॥ निर्देवमिति निः - देवम् । निर्वीरमिति निः - वीरम् । कृत्वा
। विष्कन्धमिति वि - स्कन्धम् । तस्मिन् । हीयताम् । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ॥ शरीरम् ।
यज्ञशमलमिति यज्ञ - शमलम् । कुसीदम् । तस्मिन् । सीदतु । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ॥ यज्ञं
। युज्यं । यत् । तेजः । तेनं । समितिं । क्राम् । माम् । अभि ॥ ब्राह्मणान् । ऋत्विजः ।

देवान् । य॒ज्ञस्य॑ । तप॑सा । ते । स॒व । अ॒हम् । एति॑ । हु॒वे ॥ इ॒ष्टेन॑ । प॒क्वम् । उपेति॑ । 30

TS 7.3.11.2

ते । हु॒वे । स॒व । अ॒हम् ॥ समि॑ति । ते । वृ॒ञ्जे । सु॒कृत॑मिति॑ सु - कृतम् । समि॑ति । प्र॒जा-
मिति॑ प्र - जा॒म् । प॒शून् ॥ प्रै॒षानि॑ति॑ प्र - ए॒षान् । स॒मि॒धेनी॑रिति॑ सां - इ॒धेनीः । आ॒घ्रावि॑त्या
- घ्रा॒रौ । आ॒ज्य॑भागा॒वित्या॑ज्य - भा॒गौ । आ॒श्रु॑त॒मित्या - श्रु॒तम् । प्र॒त्याश्रु॑त॒मिति॑ प्रति - आ॒श्रु॑तम्
। एति॑ । श्रृ॒णामि॑ । ते ॥ प्र॒याजा॑नू॒याजा॑निति॑ प्रयाज - अ॒नूया॑जान् । स्वि॒ष्टकृ॑त॒मिति॑ स्विष्ट -
कृ॒तम् । इ॒डा॑म् । आ॒शिष॑ इत्या॑ - शिषः । एति॑ । वृ॒ञ्जे । सु॒वः ॥ अ॒ग्नि॑ना । इ॒न्द्रेण॑ । सोमे॑न
। सर॑स्वत्या । विष्णु॑ना । दे॒वता॑भिः ॥ या॒ज्यानु॒वाक्या॑भ्या॒मिति॑ याज्या - अ॒नुवा॑क्या॒भ्याम् ।
उपेति॑ । ते । हु॒वे । स॒व । अ॒हम् । य॒ज्ञम् । एति॑ । द॒दे । ते । वष॑ट्कृत॒मिति॑ वष॑ट् - कृतम्
॥ स्तु॑तम् । श॒स्त्रम् । प्र॒तिग॑र॒मिति॑ प्रति - ग॒रम् । ग्र॒हम् । इ॒डा॑म् । आ॒शिष॑ इत्या॑ - शिषः । 31

TS 7.3.11.3

एति॑ । वृ॒ञ्जे । सु॒वः ॥ प॒त्नीसँ॑या॒जानिति॑ पत्नी-सँ॑या॒जान् । उपेति॑ । ते । हु॒वे । स॒व । अ॒हम्
। स॒मि॒ष्टय॑जुरिति॑ समिष्ट - य॒जुः । एति॑ । द॒दे । तव॑ ॥ प॒शून् । सु॒तम् । पु॒रोडा॑शान् ।
सर्व॑नानि । एति॑ । उ॒त । य॒ज्ञम् ॥ दे॒वान् । से॒न्द्रा॒निति॑ स-इ॒न्द्रान् । उपेति॑ । ते । हु॒वे ।
स॒व । अ॒हम् । अ॒ग्निमु॑खा॒नित्य॑ग्नि - मु॒खा॒न् । सोम॑व॒त इति॑ सोम॑-व॒तः । ये । च॒ । वि॒श्वे ॥ 32

(उप - ग्रहमिडांमाशिषो - द्वात्रिंशच्च) (A11)

TS 7.3.12.1

भू॒तम् । भव्य॑म् । भ॒विष्य॑त् । वष॑ट् । स्वाहा॑ । नमः॑ । ऋक् । सामं॑ । य॒जुः । वष॑ट्
। स्वाहा॑ । नमः॑ । गा॒यत्री । त्रि॒ष्टुप् । जग॑ती । वष॑ट् । स्वाहा॑ । नमः॑ । पृ॒थिवी॑ ।
अ॒न्तरि॑क्षम् । द्यौः । वष॑ट् । स्वाहा॑ । नमः॑ । अ॒ग्निः । वा॒युः । सूर्यः॑ । वष॑ट् । स्वाहा॑

। नमः । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । व्या॒न इति॑ वि - अ॒नः । अ॒पा॒न इत्य॑प-अ॒नः । वष॑ट् ।
 । स्वाहा॑ । नमः । अन्न॑म् । कृ॒षिः । वृ॒ष्टिः । वष॑ट् । स्वाहा॑ । नमः । पि॒ता । पु॒त्रः ।
 । पौ॒त्रः । वष॑ट् । स्वाहा॑ । नमः । भूः । भुवः॑ ( ) । सुवः॑ । वष॑ट् । स्वाहा॑ । नमः ॥ 33

(भुव - श्रुत्वारि च) (A12)

TS 7.3.13.1

एति॑ । मे । गृ॒हाः । भ॒वन्तु॑ । एति॑ । प्र॒जेति॑ प्र - जा । मे । एति॑ । मा । य॒ज्ञः । वि॒शतु॑ ।
 वी॒र्या॑वा॒निति॑ वी॒र्य - वा॒न् ॥ आ॒पः । दे॒वीः । य॒ज्ञियाः॑ । मा । एति॑ । वि॒शन्तु॑ । स॒हस्र॑स्य । मा ।
 । भू॒मा । मा । प्रेति॑ । हा॒सीत् ॥ एति॑ । मे । ग्र॒हः । भ॒वन्तु॑ । एति॑ । पु॒रोरु॑गिति॑ पु॒रः - रुक् ।
 । स्तु॒त॒श॒स्त्रे इति॑ स्तु॒त - श॒स्त्रे । मा । एति॑ । वि॒शता॑म् । स॒मीची॑ इति॑ ॥ आ॒दित्याः॑ । रु॒द्राः ।
 । वस॑वः । मे । स॒द॒स्याः॑ । स॒हस्र॑स्य । मा । भू॒मा । मा । प्रेति॑ । हा॒सीत् ॥ एति॑ । मा ।
 अ॒ग्नि॒ष्टोम॑ इत्य॑ग्नि - स्तो॒मः । वि॒शतु॑ ( ) । उ॒क्थ्यः॑ । च । अ॒ति॒रा॒त्र इत्य॑ति - रा॒त्रः । मा ।
 एति॑ । वि॒शतु॑ । आ॒पि॒श्वर॑ इत्या॑पि - श्वरः॑ ॥ ति॒रोअ॑ह्निया॒ इति॑ ति॒रः - अ॒ह्नियाः॑ । मा । सु॒हु॒-
 ता॑ इति॑ सु - हु॒ताः । एति॑ । वि॒शन्तु॑ । स॒हस्र॑स्य । मा । भू॒मा । मा । प्रेति॑ । हा॒सीत् ॥ 34

(अ॒ग्नि॒ष्टोमो वि॑शत् - षा॒दश॑ च) (A13)

TS 7.3.14.1

अ॒ग्नि॒ना । तपः॑ । अ॒न्विति॑ । अ॒भ॒वत् । वा॒चा । ब्र॒ह्म । म॒णि॒ना । रू॒पाणि॑ । इ॒न्द्रेण॑ । दे॒वान् ।
 । वा॒तेन॑ । प्रा॒णानि॑ति॑ प्र - अ॒नान् । सू॒र्येण॑ । द्याम् । च॒न्द्रम॑सा । नक्ष॑त्राणि । य॒मेन॑ । पि॒तृन् ।
 । रा॒ज्ञा । म॒नु॒ष्यान् । फ॒लेन॑ । ना॒दे॒यान् । अ॒ज॒ग॒रेण॑ । सु॒र्पान् । व्या॒घ्रेण॑ । आ॒र॒ण्यान् । प॒शून् ।
 । श्ये॒नेन॑ । प॒त॒त्रि॒णः । वृ॒ष्णा । अ॒श्वान् । ऋ॒षभे॑ण । गाः । ब॒स्तेन॑ । अ॒जाः । वृ॒ष्णि॒ना ।
 अ॒वीः । व्री॒हि॒णा । अ॒न्ना॒नि । य॒वेन॑ । ओष॑धीः । न्य॒ग्रो॒धेन॑ । व॒न॒स्प॒तीन् । उ॒दु॒म्ब॒रेण॑ । ऊ॒र्ज-

"म् । गा॒य॒त्रि॒या । छ॒न्दा॒श॒सि । त्रि॒वृ॒तेति॑ त्रि - वृ॒ता । स्तो॒मान् । ब्रा॒ह्म॒णेन॑ ( ) । वा॒चम् ॥ 35

(ब्रा॒ह्म॒णेन॑ - कं च) (A14)

TS 7.3.15.1

स्वाहा॑ । आ॒धि॒मि॒त्या - धि॒म् । आ॒धी॒ता॒येत्या॑ - धी॒ता॒य । स्वाहा॑ । स्वाहा॑ । आ॒धी॒ता॒मि॒त्या -
धी॒ता॒म् । मन॑से । स्वाहा॑ । स्वाहा॑ । मनः॑ । प्र॒जाप॑तय॒ इति॑ प्र॒जा - प॒तये॑ । स्वाहा॑ । का॒य ।
स्वाहा॑ । कस्मै॑ । स्वाहा॑ । क॒त॒मस्मै॑ । स्वाहा॑ । अदि॑त्यै । स्वाहा॑ । अदि॑त्यै । म॒ह्यै । स्वाहा॑ ।
अदि॑त्यै । सु॒मृ॒डीका॒या इति॑ सु - मृ॒डीका॒यै । स्वाहा॑ । सर॑स्वत्यै । स्वाहा॑ । सर॑स्वत्यै । बृ॒ह॒त्यै
। स्वाहा॑ । सर॑स्वत्यै । पा॒व॒कायै॑ । स्वाहा॑ । पू॒ष्णे । स्वाहा॑ । पू॒ष्णे । प्र॒प॒थ्या॑येति॑ प्र-प॒थ्या॑य
। स्वाहा॑ । पू॒ष्णे । न॒र॒न्धि॑षाय । स्वाहा॑ । त्व॒ष्ट्रे । स्वाहा॑ । त्व॒ष्ट्रे । तुरी॑पाय । स्वाहा॑ । त्व॒ष्ट्रे
। पु॒रु॒रूपा॑येति॑ पु॒रु - रू॒पाय॑ । स्वाहा॑ ( ) । वि॒ष्णवे॑ । स्वाहा॑ । वि॒ष्णवे॑ । नि॒खुर्य॑पायेति॑ निखु-
र्य - पा॒य । स्वाहा॑ । वि॒ष्णवे॑ । नि॒भूय॑पायेति॑ निभूय - पा॒य । स्वाहा॑ । सर्व॑स्मै । स्वाहा॑ ॥ 36

(पु॒रु॒रूपा॑य॒ स्वाहा॑ - दश॑ च) (A15)

TS 7.3.16.1

दु॒द्ध्य॑ इति॑ दत् - भ्यः । स्वाहा॑ । ह॒नू॒भ्या॒मिति॑ ह॒नु - भ्या॒म् । स्वाहा॑ । ओ॒ष्ठा॒भ्या॒म् ।
स्वाहा॑ । मु॒खाय॑ । स्वाहा॑ । ना॒सिका॒भ्या॒म् । स्वाहा॑ । अ॒क्षी॒भ्या॒म् । स्वाहा॑ । क॒र्णा॒भ्या॒म्
। स्वाहा॑ । पा॒रे । इ॒क्ष॒वं । अ॒वा॒र्यै॒भ्यः । प॒क्ष॒म॒भ्य॒ इति॑ प॒क्ष॒म - भ्यः । स्वाहा॑ । अ॒वा॒रे
। इ॒क्ष॒वं । पा॒र्यै॒भ्यः । प॒क्ष॒म॒भ्य॒ इति॑ प॒क्ष॒म - भ्यः । स्वाहा॑ । शी॒र्ष्णे । स्वाहा॑ । भ्रू॒भ्या॒म्
। स्वाहा॑ । ल॒ला॒टाय॑ । स्वाहा॑ । मू॒र्ध्ने । स्वाहा॑ । म॒स्ति॒ष्काय॑ । स्वाहा॑ । के॒श॒भ्यः ।
स्वाहा॑ । व॒हाय॑ । स्वाहा॑ । ग्री॒वा॒भ्यः । स्वाहा॑ । स्क॒न्धे॒भ्यः । स्वाहा॑ । की॒क॒सा॒भ्यः ।
स्वाहा॑ । पृ॒ष्ठी॒भ्य॒ इति॑ पृ॒ष्ठि - भ्यः । स्वाहा॑ । पा॒ज॒स्याय॑ । स्वाहा॑ । पा॒र्श्वा॒भ्या॒म् । स्वाहा॑ । 37

TS 7.3.16.2

अ॒स॒म॒भ्या॒म् । स्वाहा॑ । दो॒ष॒भ्या॒मि॒ति॑ दो॒ष - भ्या॒म् । स्वाहा॑ । बा॒हु॒भ्या॒मि॒ति॑ बा॒हु - भ्या॒म् ।
 स्वाहा॑ । जङ्घा॑भ्या॒म् । स्वाहा॑ । श्रो॒णी॒भ्या॒मि॒ति॑ श्रा॒णि - भ्या॒म् । स्वाहा॑ । ऊ॒रु॒भ्या॒मि॒त्यू॒रु -
 भ्या॒म् । स्वाहा॑ । अ॒ष्टी॒व॒द्भ्या॒मि॒त्य॑ष्टी॒वत् - भ्या॒म् । स्वाहा॑ । जङ्घा॑भ्या॒म् । स्वाहा॑ । भु॒स॒दे ।
 स्वाहा॑ । शि॒ख॒ण्डे॒भ्यः । स्वाहा॑ । वा॒ल॒धा॒ना॒ये॒ति॑ वा॒ल - धा॒ना॒य । स्वाहा॑ । अ॒ण्डा॒भ्या॒म् ।
 स्वाहा॑ । शे॒पा॒य । स्वाहा॑ । रे॒त॒से । स्वाहा॑ । प्र॒जा॒भ्य॒ इति॑ प्र - जा॒भ्यः । स्वाहा॑ । प्र॒ज॒न॒ना॒ये॒ति॑
 प्र - ज॒न॒ना॒य । स्वाहा॑ । प॒द्भ्य॒ इति॑ पत् - भ्यः । स्वाहा॑ । श्फे॒भ्यः । स्वाहा॑ । लो॒म॒भ्य॒
 इति॑ लो॒म - भ्यः । स्वाहा॑ । त्व॒चे । स्वाहा॑ । लो॒हि॒ता॒य । स्वाहा॑ । मा॒ऽसा॒य । स्वाहा॑
 । स्ना॒व॒भ्य॒ इति॑ स्ना॒व - भ्यः । स्वाहा॑ । अ॒स्थ॒भ्य॒ इत्य॑स्थ - भ्यः । स्वाहा॑ । म॒ज्ज॒भ्य॒ इति॑
 म॒ज्ज - भ्यः । स्वाहा॑ ( ) । अ॒ङ्गे॒भ्यः । स्वाहा॑ । आ॒त्म॒ने । स्वाहा॑ । सर्व॑स्मै । स्वाहा॑ ॥ 38

(पा॒र्श्वा॒भ्या॒ऽ स्वाहा॑ - म॒ज्ज॒भ्यः॒ स्वाहा॑ - षट् च) (A16)

TS 7.3.17.1

अ॒ञ्ज्ये॒ता॒ये॒त्य॑ञ्जि - ए॒ता॒य । स्वाहा॑ । अ॒ञ्जि॒स॒क्था॒ये॒त्य॑ञ्जि॒स॒क्था॒य । स्वाहा॑ । शि॒ति॒प॒दु इति॑
 शि॒ति - प॒दे । स्वाहा॑ । शि॒ति॒क॒कु॒दु इति॑ शि॒ति - क॒कु॒दे । स्वाहा॑ । शि॒ति॒र॒न्ध्रा॒ये॒ति॑ शि॒ति
 - र॒न्ध्रा॒य । स्वाहा॑ । शि॒ति॒पृ॒ष्ठा॒ये॒ति॑ शि॒ति - पृ॒ष्ठा॒य । स्वाहा॑ । शि॒त्य॒ऽसा॒ये॒ति॑ शि॒ति - अ॒ऽ-
 सा॒य । स्वाहा॑ । पु॒ष्प॒क॒र्णा॒ये॒ति॑ पु॒ष्प - क॒र्णा॒य । स्वाहा॑ । शि॒त्यो॒ष्ठा॒ये॒ति॑ शि॒ति - ओ॒ष्ठा॒य ।
 स्वाहा॑ । शि॒ति॒भ्र॒व॒ इति॑ शि॒ति - भ्र॒वे । स्वाहा॑ । शि॒ति॒भ॒स॒दु इति॑ शि॒ति - भ॒स॒दे । स्वाहा॑
 । श्वे॒ता॒नू॒का॒शा॒ये॒ति॑ श्वे॒त - अ॒नू॒का॒शा॒य । स्वाहा॑ । अ॒ञ्ज्ये॒ । स्वाहा॑ । ल॒ला॒मा॒य । स्वाहा॑ ।
 अ॒सि॒त॒श्च॒ इत्य॑सि॒त - जू॒वे । स्वाहा॑ । कृ॒ष्णै॒ता॒ये॒ति॑ कृ॒ष्ण - ए॒ता॒य । स्वाहा॑ । रो॒हि॒तै॒ता॒ये॒ति॑
 रो॒हि॒त - ए॒ता॒य । स्वाहा॑ । अ॒रु॒णै॒ता॒ये॒त्य॑रु॒ण - ए॒ता॒य । स्वाहा॑ । ई॒दृ॒शा॒य । स्वाहा॑ ।
 की॒दृ॒शा॒य । स्वाहा॑ । ता॒दृ॒शा॒य । स्वाहा॑ । सु॒दृ॒शा॒य । स्वाहा॑ । वि॒स॒दृ॒शा॒ये॒ति॑ वि॒स॒दृ॒शा॒य ।

स्वाहा॑ । सुस॑दृशा॒येति॑ सु - सुदृशा॒य । स्वाहा॑ । रूपा॒य । स्वाहा॑ ( ) । सर्व॑स्मै । स्वाहा॑ ॥ 39

(रूपाय॑ स्वाहा॑ - द्वे च॑) (A17)

TS 7.3.18.1

कृ॒ष्णा॒य । स्वाहा॑ । श्वे॒ता॒य । स्वाहा॑ । पि॒शङ्गा॑य । स्वाहा॑ । सा॒रङ्गा॑य । स्वाहा॑ । अ॒रु॒णा॒य । स्वाहा॑ । गो॒रा॒य । स्वाहा॑ । ब॒भ्र॒वै । स्वाहा॑ । न॒कु॒ला॒य । स्वाहा॑ । रोहि॑ताय । स्वाहा॑ । शो॒णा॒य । स्वाहा॑ । श्या॒वा॒य । स्वाहा॑ । श्या॒मा॒य । स्वाहा॑ । पा॒क॒ला॒य । स्वाहा॑ । सु॒रू॒पा॒येति॑ सु - रू॒पा॒य । स्वाहा॑ । अनु॑रूपा॒येत्यनु॑ - रू॒पा॒य । स्वाहा॑ । वि॒रू॒पा॒येति॑ वि-रू॒पा॒य । स्वाहा॑ । स॒रू॒पा॒येति॑ स-रू॒पा॒य । स्वाहा॑ । प्र॒ति॒रू॒पा॒येति॑ प्र॒ति - रू॒पा॒य । स्वाहा॑ । श॒ब॒ला॒य । स्वाहा॑ । क॒मु॒ला॒य । स्वाहा॑ । पृ॒श्न॒ये । स्वाहा॑ । पृ॒श्नि॒सु॒क्था॒येति॑ पृ॒श्नि - सु॒क्था॒य । स्वाहा॑ । सर्व॑स्मै । स्वाहा॑ ॥ 40

(कृष्णाय॑ - षट्त्वारि॑ंशत्) (A18)

TS 7.3.19.1

ओष॑धीभ्य॒ इत्योष॑धि-भ्यः । स्वाहा॑ । मू॒ले॒भ्यः । स्वाहा॑ । तू॒ले॒भ्यः । स्वाहा॑ । काण्डे॑भ्यः । स्वाहा॑ । वल्॒शै॒भ्यः । स्वाहा॑ । पु॒ष्पे॒भ्यः । स्वाहा॑ । फ॒ले॒भ्यः । स्वाहा॑ । गृ॒ही॒तेभ्यः॑ । स्वाहा॑ । अ॒गृ॒ही॒तेभ्यः॑ । स्वाहा॑ । अ॒व॒प॒न्नेभ्य॑ इत्यव॑ - प॒न्नेभ्यः॑ । स्वाहा॑ । श्या॑नेभ्यः । स्वाहा॑ । सर्व॑स्मै । स्वाहा॑ ॥ 41

(ओष॑धीभ्य॒ - श्वतु॑र्विंशतिः) (A19)

TS 7.3.20.1

वनस्पति॑भ्य इति वनस्पति॑ - भ्यः । स्वाहा॑ । मूलै॑भ्यः । स्वाहा॑ । तूलै॑भ्यः । स्वाहा॑ ।
 स्कन्धै॑भ्य इति स्कन्धः॑ - भ्यः । स्वाहा॑ । शाखै॑भ्यः । स्वाहा॑ । पुर्णै॑भ्यः । स्वाहा॑ । पुष्पै॑भ्यः
 । स्वाहा॑ । फलै॑भ्यः । स्वाहा॑ । गृही॑तेभ्यः । स्वाहा॑ । अगृही॑तेभ्यः । स्वाहा॑ । अवपन्ने॑भ्य
 इत्यव॑ - पन्ने॑भ्यः । स्वाहा॑ । शयाने॑भ्यः । स्वाहा॑ । शिष्टाय॑ । स्वाहा॑ । अति॑शिष्टायेत्यति॑ -
 शिष्टाय॑ । स्वाहा॑ । परि॑शिष्टायेति परि॑-शिष्टाय॑ । स्वाहा॑ । स॒शिशि॑ष्टायेति सं - शिष्टाय॑ । स्वाहा॑
 । उच्छि॑ष्टायेत्युत् - शिष्टाय॑ । स्वाहा॑ । रिक्ताय॑ । स्वाहा॑ । अरि॑क्ताय । स्वाहा॑ । प्ररि॑क्तायेति
 प्र - रिक्ताय॑ । स्वाहा॑ । स॒रिक्ता॑येति सं - रिक्ताय॑ । स्वाहा॑ । उद्वि॑क्तायेत्युत् - रिक्ताय॑ ।
 स्वाहा॑ । सर्व॑स्मै । स्वाहा॑ ॥ 42

(वनस्पति॑भ्यः - षट् चत्वारि॑शत) (A20)

praSna korvai with starting padams of 1 to 20 anuvAkams :-

(प्र॒जव॑ - ब्रह्म॒वादि॒न्ः कि॒ - मे॒ष वा आ॒प्त - आ॒दित्या॑ उ॒भयोः॑ - प्र॒जाप॑तिरन्वा॒य - न्निन्द्रो॑ वै स॒दृङ् -
 डिन्द्रो॑ वै शि॒थिलः॑ - प्र॒जाप॑तिरकामयता ऽन्ना॒दः - सा वि॒राड् - सावा॑दित्यो॑ - ऽर्वाङ् - भू॒त - मा
 मे॒ - ऽग्नि॒ना - स्वाहा॑ऽऽधि॒न् - दु॒द्ध्योऽ - ज्ये॒ताय॑ - कृ॒ष्णा - यौष॑धीभ्यो - वनस्पति॑भ्यो - वि॒श्रुतिः॑)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(प्र॒जव॑ - प्र॒जाप॑ति - र्यद॑छन्दोमं - ते॒ हुवे॑ सवा॒ऽह - मोष॑धीभ्यो - द्विच॑त्वारि॑शत)

first and last padam of third praSnam of 7th kANDam

(प्र॒जव॑ - सर्व॑स्मै स्वाहा॑)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

=====

